

İctimai elmlər

UOT 342.5:008

R.Ə.Abbasova

*Azərbaycan Dillər Universiteti
aygun.qasimova.88@mail.ru*

AZƏRBAYCAN MƏDƏNİYYƏTİNİN İNKİŞAFINDA HEYDƏR ƏLİYEVİN ROLU (1969-1982-ci illər)

Açar sözlər: mədəniyyət, incəsənət, təhsil, teatr, kinematografiya, musiqi

70-80 ci illərdə Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafı tariximizin parlaq səhifələrindən birini təşkil edir. Ümummillə lider H.Əliyev milli kadrların peşəkarlıq səviyyəsini artırmaq üçün təhsil, elm, mətbuat, ədəbiyyat, incəsənətin inkişafı üçün əlverişli atmosfer yaranmasına xüsusi diqqət vermişdi. Respublikamızın mənəvi dəyərləri, kadr potensialı güclənmiş oldu. Respublikanın uzaqgörən rəhbəri xalqın mədəni irsinin, tarixinin, dilinin öyrənilməsi, Azərbaycanın mədəniyyət və incəsənət xadimlərinin dünyada tanınması üçün şərait yaratmışdı.

P.A.Аббасова

РОЛЬ ГЕЙДАРА АЛИЕВА В РАЗВИТИИ КУЛЬТУРЫ АЗЕРБАЙДЖАНА В 1969-1982-х ГОДАХ

Ключевые слова: культура, искусство, образование, театр, кинематография, музыка

Развитие азербайджанской культуры в 70-80-е годы – одна из ярких страниц нашей истории. Общенациональный лидер Г.Алиев уделил особое внимание созданию благоприятной атмосферы для развития образования, науки, печати, литературы и искусства в целях повышения профессионального уровня национальных кадров. Укрепились моральные ценности и кадровый потенциал нашей республики. Дальновидный руководитель республики создал условия для изучения культурного наследия, истории, языка народа, признания деятелей культуры и искусства Азербайджана в мире.

R.A.Abbasova

THE ROLE OF HEYDAR ALIYEV IN THE DEVELOPMENT OF AZERBAIJANI CULTURE IN THE 69s AND 82s

Keywords: culture, art, education, theatre, cinematography, music

The development of Azerbaijani culture in the 70s and 80s is one of the bright pages of our history. National leader H. Aliyev paid special attention to the creation of a favorable atmosphere for the development of education, science, press, literature, and art in order to increase the professional level of national personnel. The moral values and personnel potential of our republic have strengthened. The visionary leader of the republic created conditions for the study of the cultural heritage, history, language of the people, and for the recognition of Azerbaijan's cultural and artistic figures in the world.

1969-1982-ci illərdə Azərbaycan SSR-nin rəhbəri olmuş Ulu Öndər Azərbaycanın gələcəkdə müstəqil dövlət olacağına əmin olduğu üçün milli kadrların yetişdirilməsinə xüsusi diqqət verirdi. Azərbaycanlı olduğu ilə fəxr edən Ümummilli Lider hər zaman Azərbaycanlı gəncləri, tariximizi, milli kimliyimizi, mədəniyyətimizi öyrənməyə çağırırdı. H. Əliyev təhsilə, elmə, mədəniyyətə böyük diqqət və qayğı göstərirdi. 1969-1982-ci illərdə uşaq müəssisələrinin, məktəblərin maddi-texniki bazası möhkəmlənmiş, təhsilin keyfiyyəti yüksəlmişdir. 70-80-ci illərdə Azərbaycanda ali və orta təhsil inkişaf edirdi. Ölkənin 4356 orta məktəbində 1,5 mln. şagird, ali və orta ixtisas məktəblərində 100 mindən artıq tələbə təhsil alırdı. 70-80-ci illərdə 101 min nəfərlik məktəbəqədər, 2185 məktəbdən kənar uşaq müəssisələri, 240 uşaq idman, 210 uşaq musiqi məktəbi fəaliyyət göstərirdi. 70-80-ci illərdə 100 texniki-peşə məktəbi açılmışdı ki, burada 83 minə yaxın gənc müxtəlif peşələrə yiyələnirdilər. Respublikada 70-80-ci illərdə 78 orta ixtisas məktəbində hər il 60-70 min tələbə təhsil alırdı. Respublikada bu illərdə ali təhsil də inkişaf edirdi. 1971-ci ildə Rus dili və ədəbiyyatı və Pedaqoji Xarici Dillər İnstitutları, məktəblərin 98%-də fənn kabinetləri, laboratoriyalar, əmək emalatxanaları fəaliyyət göstərirdi. 1972-ci ildə İnşaat Mühəndislər İnstitutu, 1981-ci ildə Gəncə Texnologiya İnstitutu, 1972-ci ildə Naxçıvan, 1973-cü ildə Xankəndi Pedaqoji İnstitutları açıldı. Milli kadrlara olan tələbatı nəzərə alaraq, 6000-dən çox gənc təhsil almaq üçün ölkənin Moskva, Leningrad, Kiyev, Minsk kimi şəhərlərinə bilavasitə H. Əliyevin təşəbbüsü və dəstəyi ilə göndərilir, vətənə lazımlı kadr kimi geri dönürdülər [7]. Ölkənin gələcəkdə hərbi potensialını qurmaq və bilavasitə H. Əliyevin düşünülmüş siyasəti nəticəsində 1971-ci ildə C. Naxçıvanski adına hərbi internat məktəbi açıldı. Bu vaxta qədər Azərbaycan gəncləri SSRİ ordularında yalnız inşaat hərbi batalyonlarında və ya perspektivsiz II-III dərəcəli batalyonlarda hərbi xidmət keçirdilər. Bu Ulu Öndəri təmin etmirdi. O, bilirdi ki, Azərbaycan gec-tez müstəqillik əldə edəcək və SSRİ istibdadından qurtaracaq. Bu işdə Azərbaycana savadlı hərbi kadrlar lazım olacaq. H. Əliyev deyirdi: “Bir dövlətin mövcudluğu üçün əsas atributlardan biri ordudur. Ordu olmazsa, dövlətin mövcudluğu zərbə altında olar”. Ovaxtkı SSRİ də Suvorov və Naximov adına hərbi məktəblər vardı, burada

da Azərbaycanlı gənclərin təhsil alması üçün çox böyük çətinliklər törədilirdi. Doğrudan da hərbi məktəbi bitirən gənclər bilavasitə H.Əliyevin dəstəyi və qayğısı ilə ölkənin ali hərbi məktəblərində hərbi işin sirlərini öyrəndilər, bu da milli hərbi kadrların yetişməsində, gələcəkdə Qarabağ müharibəsində qalib gəlmək üçün rüşeym oldu. Azərbaycanın igid oğullarının 44 günlük Vətən müharibəsindəki qələbəsi məhz Ulu Öndərin əsasını hələ 70-ci illərdə qoyduğu kadr siyasətinin bariz nümunəsidir. H.Əliyev deyirdi: “C.Naxçıvanski adına lisey mənim üçün bir övladdır. Ona öz övladım kimi baxıram və nə qədər yaşayırsam, ona bax, bu cür baxacam” [9]. Azərbaycan elminin inkişafında H.Əliyevin rolu böyükdür. O, həmişə ziyalılara, alimlərə xüsusi diqqəti ilə seçilib. XX əsrdə sürətlə inkişaf edən Azərbaycan elmi H.Əliyevin dövründə xüsusilə fərqlənirdi. Yeni elm sahələri: neft-kimya sənayesi, kimya, neft emalı sənayesinə kapital qoyuluşu artmış, astronomiya, kosmik tədqiqatlar, biokimya, molekulyar biologiya, biofizika, biotexnologiya sahələri inkişaf etmişdir. Bu dövrdə respublikada onlarla nəhəng sənaye kompleksi: neft emalı, neft-kimya, maşınqayırma müəssisələri yaradıldı ki, bu da elmin sürətli inkişafını təmin etdi. “Şamaxı” rəsədxanası SSRİ-də ən böyüklərdən biri idi. “Xəzər” elmi mərkəzinin kosmosun öyrənilməsində danılmaz xidmətləri olmuşdur. 1987-ci ildə Bakıda kosmik tədqiqatlar elmi-tədqiqat mərkəzi fəaliyyət göstərirdi. Akademik Azad Mirzəcanzadə burada öz elmi işlərini yaratmışdı. Bakı “Neft akademiyası” adlanırdı. M.Qaşqay, Ş.Mehdiyev, Ə.Əlizadə fundamental və dəqiq elmlərin əsasını öyrənir, geologiya elminə böyük töhfələr verirdilər. F.Salmanov Qərbi Sibirdə təxminən 20-dən artıq neft yatağı kəşf etmişdi. 1979-cu ildə təbiət və ictimai elmlər sahəsində aparılan elmi tədqiqatların 55-i sovet elminin mühüm nailiyyətləri sırasında qeyd edilirdi. On il ərzində (70-80-ci illər) elmi nailiyyətlərin istehsalata tətbiqi nəticəsində sovet iqtisadiyyatına 570 mln. manat iqtisadi səmərə verilmişdir. Bu dövrdə 5 Azərbaycan alimi Lenin mükafatı laureatı, 14 alim dövlət mükafatı laureatı oldu. Akademik İsmayılov R.X, Topçubaşov M.A., Nağıyev M.F., Hüseynov M.A. sosialist əməyi Qəhrəmanı adı aldılar [3]. Azərbaycan Elmlər Akademiyası, bütövlükdə Azərbaycan elminin inkişafına həyatını sərf etmiş ziyalılara böyük hörmət göstərən Ulu Öndər xüsusilə hakimiyyətdə olduğu 1969-82-ci illərdə onlara dəstək olmuş, mayak rolunu oynamışdı. O, Azərbaycan Elmlər Akademiyasının 50 illik yubileyində demişdir: “Akademiyanın 50 ilinin yarından çoxu mənim həyatımla, rəhbərlik dövrümlə bağlıdır. Mən öz siyasi təcrübəmdə, fəaliyyətimdə elmin ən yeni nailiyyətlərindən faydalanmışam” [4]. O, 1969-cu il Azərbaycan KP-nin avqust plenumunda demişdir: “Elmlər Akademiyası ETT-nin sürətlənməsi uğrunda, işlərin istehsalata tətbiqi uğrunda mübarizədə kifayət qədər əzmkarlıq göstərmişdir. Elə etmək lazımdır ki, elmə yalnız onu həqiqətən

zənginləşdirməyə, irəlilətməyə qabil olan şəxslər gəlsinlər”. Ulu Öndər Azərbaycan elminin ölkədə və dünyada tanınmasına səy göstərir, görkəmli alimlərin yaradıcılığı tədqiq olunur, onlar mükafatlandırılırdılar. 1969-cu ildə respublikada 89 elmi-tədqiqat institutu, 12850 elmi işçi, 55 akademik və müxbir üzv, 329 elmlər doktoru vardısı, 1978-ci ildə bu rəqəm müvafiq olaraq: 118 elmi-tədqiqat institutu, 21407 elmi işçi, 100 akademik və müxbir üzv, 853 elmlər doktoru fəaliyyət göstərirdi [7]. H.Əliyev Elmlər Akademiyasının bir çox elmi-tədqiqat institutlarının binasını: Genetika, Seleksiya, Zoologiya İnstitutlarının binalarını tikdirmişdir. 1979-cu ildə təbiət və ictimai elmlər sahəsində aparılan elmi-tədqiqat işlərinin 55-i sovet elminin nailiyyətləri sırasında qeyd edilirdi. İstehsalata tətbiqi nəticəsində 70-80-ci illərdə (on il ərzində) ölkəyə 570 mln. manat iqtisadi səmərə verilmiş, 850 iş xalq təsərrüfatında müsbət tətbiq edilmişdi [7]. XX əsrin 70-ci illərindən başlayaraq uzaqgörən dövlət xadimi xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərinin qorunması, Azərbaycan tarixinin şəffaf şəkildə öyrənilməsi, ana dilimizin rolunun artması, ədəbi-bədii yönümlü topluların hücumlardan qorunması, saflığı, təmizliyi istiqamətində yeritdiyi siyasət cəmiyyətdə milli ruhun oyanışına təkan verdi. O, tarixin, ədəbiyyatın, mədəniyyətin inkişafına diqqət yetirir, humanitar elmlərin bazasını zənginləşdirməyi tövsiyə edirdi. XX əsrin II yarısında Azərbaycan dilinin hərtərəfli inkişafı, onu dövlət dilinə çevirmək bilavasitə Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Bu dilin tətbiqi sahəsinin genişlənməsi və yad ünsürlərdən qorunması, saflığı istiqamətində onun yürütdüyü siyasəti bu gün İlham Əliyev davam etdirir. 70-80-ci illərin statistik məlumatına görə respublikada 7,1 mln. insan yaşayırdı. Əhalinin 6 milyonunu azəri türkləri, 1,1 milyonunu isə qeyri-azərbaycanlılar (20%-dən çoxu) təşkil edirdi. Təhsil sahəsində oxuyanların 4/3-ü Azərbaycan dilində təhsil alırdı. Respublika ərazisində etnik birləşmələr arasında ünsiyyət vasitəsi rus dili idi. H.Əliyev 1969-cu ildə hakimiyyətə gəldikdən sonra Azərbaycan dilinin nəinki gündəlik ünsiyyət vasitəsi kimi, həm də dövlət tədbirlərində istifadəsinə rəvac verdi. Bakı Dövlət Universitetinin 50 illik yubileyi münasibəti ilə keçirilmiş tədbirdə o, öz doğma dilimizdə çıxış etdi. Sonralar o, xatirələrində deyirdi: “Dilimiz çox zəngin və ahəngdar dildir, dərin tarixi köklərə malikdir. Şəxsən mən öz ana dilimi çox sevirəm və bu dildə danışmağım fəxr edirəm”. Bu ziyalılar arasında bir əjotaj yaratdı. H.Əliyevin təşəbbüsü ilə Azərbaycan dilini öyrənmək üçün prioritetlər yarandı. Ana dili hər bir xalqın varlığını təsdiq edən amildir. Dil xalqın milli sərvətidir [6]. Sovet imperiyası “sovet xalqı” formalaşdırmaq adı altında müxtəlif xalqların dilini, milli kimliyini yox etməyə çalışırdı. Bu siyasət Azərbaycanda da özünü qabarıq şəkildə göstərirdi. Ölkədə rəsmi dil rus dili idi. Dövlət tədbirləri rus dilində aparılırdı. Ulu Öndər hər kəsə örnək oldu, 1978-ci il 2 aprel IX çağırış Azərbaycan SSRİ Ali Sovetinin VII

sessiyasında 1978-ci il Konstitusiyasının 73-cü maddəsində belə bir cümlə yazılmışdı: “Azərbaycan SSR-in rəsmi dövlət dili – Azərbaycan dilidir” [2]. Dövlətimizin qurucusunun göstərişi ilə məktəblərdə Azərbaycan dilinin tədrisi saatları artırıldı, rusdilli məktəblərdə Azərbaycan dili dərsliklərinin daha çox istifadəsinə göstərişlər verilmişdi. “H.Əliyevin dil siyasəti əsl məktəbdir və biz bu təcrübədən istifadə etməliyik” (İ.Əliyev). İctimai elmlərin kökündə sovet ideologiyasının güclü təsiri var idi. Əsasən də bu özünü tarix elminin inkişafında göstərirdi. Ziya Bünyadov, Sara Aşurbəyli, İqrar Əliyev, Tofiq Köçərli, Cəmil Quliyev, Mahmud İsmayılov Azərbaycan tarixinin öyrənilməsinə böyük töhfələr vermiş, illərlə saxtalaşdırılmış tariximizi üzə çıxarmaq üçün var gücləri ilə çalışmışlar. Kommunist Partiyasının ideologiyasının əksinə olaraq, Azərbaycanın tarixi keçmişi öyrənilir, qondarma problemlər üzə çıxırdı. Azərbaycan dilinin qrammatikasının öyrənilməsində dilçi alimlər: Ağamusa Axundov, Ələvsət Abdullayev, Yusif Seyidovun müstəsna xidmətləri nəzərə alınmalıdır. Bu dövrdə Abbas Zamanov, Məmmədhüseyn Təhmasib, Mirzə İbrahimov, Bəkir Nəbiyev, Mir Cəlal Azərbaycan ədəbiyyatına, Firudin Köçərli, Fuad Qasımzadə fəlsəfə, Teymur Vəliyev, Ziyad Səmədzadə iqtisadiyyat sahəsində elmi-tədqiqat işləri aparır, Azərbaycan elminə, mədəniyyətinə böyük töhfələr verirdilər. Görkəmli pedaqoq alim M.Mehdizadənin elmi işləri pedaqogika və xalq maarifinin təşkilində əvəzsiz rol oynadı. Ədəbiyyatımızın zənginləşməsində M.Dilbazi, N.Xəzri, R.Rza, B.Vahabzadə, X.Rzanın əsərləri günümüzün reallıqlarını ortaya qoyur, sovet cəmiyyətinin nöqsanları, bürokratizm, rüşvətxorluq tənqid olunurdu. S.Rəhimov, İ.Əfəndiyev, Ə.Cəfərzadə, İ.Hüseynov Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində dərin iz qoymuşlar. Bu dövrdə üçcildlik “Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi”, üçcildlik “Azərbaycan tarixi”, “Cənubi Azərbaycanın oçerkləri”, “Cənubi Azərbaycan tarixinin məqalələri”, dördcildlik “Müasir Azərbaycan dili”, “Azərbaycan fəlsəfi fikir tarixinin oçerkləri”, “Azərbaycan etnoqrafiyası” əsərləri nəşr olunmuşdur. Ulu öndərin dəstəyi ilə Qobustan qayaüstü təsvirlərinin, Mingəçevir arxeoloji abidələrinin, Azıx mağarasının, orta əsr Şabran abidələrinin öyrənilməsinə vəsait ayrılmış, Azərbaycanda qədimdən ilk insan məskənlərinin olması dünyaya sübut edilmişdir. Kommunist Partiyası kütləvi informasiya vasitələrini, dövrü mətbuatı tam nəzarəti altında saxlayırdı, insanların sovet ideologiyasına, mədəni səviyyəsinin yüksəlməsinə xidmət edən mədəni-maarif müəssisələri, qəzetlər, jurnallar əhəmiyyətli rol oynayırdı. 70-80-ci illərdə respublikada 220 min yerlik 1066 klub, 111 kinoteatr istifadəyə verilmişdi. Kitabxanalar çoxalmış, kitab və jurnalların sayı 45,3 mln. nüsxəyə çatdırılmışdı. Ulu Öndər xalqın mənəvi-əxlaqi dəyərlərini qoruyub saxlayır, xalqımızın dəyərli övladları üçün xatirə muzeyləri açdırır, maddi-mənəvi, etnoqrafik ənənələrini dünyaya tanıtmmaq

üçün əlindən gələni əsirgəmirdi. 1972-ci ildə Azərbaycan xalçası və tətbiqi sənət muzeyi, S.Yeseninin Mərdəkanda ev muzeyi, 1975-ci ildə Ü.Hacıbəyovun və S.Vurğunun, 1981-ci ildə Naxçıvanda H.Cavidin, 1982-ci ildə Bakıda C.Cabbarlının, Bülbülün ev muzeyləri açılmış, əyalətlərdə tarix-diyarşünaslıq muzeyləri fəaliyyət göstərmişdi. Gəncədə Nizami təsviri sənət qalereyası, “Nizami dövrü və yaradıcılığı” muzeyi buna misal olur. 1982-ci ildə H.Cavidin cənazəsi İrkutskdan gətirildi. Həmin ildə Şuşada Vaqifin ev muzeyi açıldı. Bu böyüməkdə olan gənc nəslin inkişafında böyük rol oynadı. 70-80-ci illərdə ölkəmizdə 8 dövlət teatri fəaliyyətə başladı və bununla da onların sayı 20 oldu. KİV-in sayı 256-ya çatmışdı, illik 49 mln. nüsxə tirajla çap olunurdu. 1976-88-ci illərdə oncildlik “Azərbaycan Sovet ensiklopediyası”, 20 cildlik “Azərbaycan ədəbiyyatı kitabxanası”, 50 cildlik “Dünya uşaq ədəbiyyatı kitabxanası”, 12 cildlik “Molla Nəsrəddin” toplusu, oncildlik Dünya ədəbiyyatı kitabxanası bilavasitə Ulu Öndərin göstərişi ilə nəşr olunmuşdur. Respublikada incəsənət sahəsində sıçrayışlar baş verirdi. Uzaqgörən siyasətçi yetişməkdə olan gənc nəslin milli-mənəvi şüurunun oyanmasında, kökümüzə qayıdış prosesində adət-ənənələrimizin öyrənilməsinə xüsusi diqqət verirdi. Məhz buna görə də o, incəsənətin, musiqimizin, kinomuzun, teatrımızın inkişafına xüsusi diqqət yetirməyi tövsiyə edirdi. R.Behbudov, M.Maqomayev, Z.Xanlarova, Lütfiyar İmanov, Fidan və Xuraman Qasimovlar, F.Bədəlbəyli, H.Əliyev, H.Bayramov, V.Mustafazadə öz istedadı və zəngin repertuarları ilə seçilirdilər. 70-ci illər Azərbaycan musiqisi böyük inkişaf yolu keçdi. F.Əmirov “1001 gecə”, A.Əlizadə “Babək” baletləri, Ş.Axundova “Gəlin qayası” operası, E.Sabitoğlu “Hicran” musiqili komediyasını yazdılar. Bəstəkarlar T.Quliyev, S.Ələsgərov, C.Quliyev, E.Sabitoğlu əsrarəngiz musiqilər bəstələdilər. Azərbaycan kinosunun bu dövrdəki inkişafından danışmaq mümkün deyil. H.Əliyev kinoşünaslara kino tarixinin araşdırılması ilə məşğul olmağı tapşırırmışdı. Azərbaycan kino tarixinin 1916-cı ildən deyil, 1898-ci ildən başladığını sübut etmişlər. H.Əliyev: “Azərbaycan kino tarixi 1898-ci ildən başlayır, bu o deməkdir ki, Azərbaycan sivilizasiyalı ölkədir, dünyada kino meydana çıxan kimi o, Azərbaycana gəlib”. Azərbaycanfilm kinostudiyası “Şərikli çörək”, “Yeddi oğul istərəm”, “Babək”, “Tütək səsi”, “Axırıncı aşırım”, “İstintaq”, “Dədə Qorqud” kimi ölməz əsərləri kinolentə almışlar. H.Əliyev: “Teatr müqəddəs yerdir. İnsanların mənəvi cəhətdən formalaşmasında teatr həmişə çox böyük rol oynamışdır”. Bu sözlərlə Ümummilli Liderin teatr sənətinə verdiyi böyük qiyməti görürük [5]. 70-80-ci illər Azərbaycan səhnəsi H.Turabov, H.Qurbanova, F.Poladov, A.Pənahova, S.Aslan, N.Zeynalova, B.Şəkinskaya, A.Gəraybəyli, İ.Osmanlı, M.Şeyxzamanov, M.Dadaşov kimi sənət fədailəri ilə fəxr edirdi. 70-80-ci illərin mədəniyyət tarixinə nəzər salsaq, Bakının, eləcə də Azərbaycanın

digər şəhər və qəsəbələrinin salınmasında Azərbaycan memarlığının tərəqqi etdiyini görürük. Yaşayış binaları, gözəl üslublarda tikilmiş ictimai binalar göz oxşayırdı. Memarlar H.Əsgərov, Ə.Hüseynov, M.Hüseynovun layihələri milli memarlıq elementləri ilə zəngin idi. Bakıda “Bakı” (1970), “Moskva” (1980), “Azərbaycan” (1970), “Qarabağ” (1970), “Abşeron” (1985) mehmanxanaları, “Respublika (ovaxtkı Lenin adına) sarayı” (1972), “Gülüstan sarayı” (1978), Gəncədə “Kəpəz”, Şəkiddə “Şəki”, Şuşada “Şuşa” mehmanxanaları tikilmişdi. H.Əliyev milli memarlıq ənənələrinin inkişafına xüsusi önəm verirdi. Azərbaycan rəssamlıq məktəbi çiçəklənirdi. Düzdür, həmin dövr qeyd etdiyimiz kimi, öz ideyalarını bu sahə vasitəsilə cəmiyyətə aşılarsa da, istedadlı fırça ustaları bəşəri ideyaları əks etdirən yüzrlərlə tablo yaratmışlar. S.Bəhlulzadə “Qudyalçay vadisi”, “Kəpəzin göz yaşları”, “Şəlalə”, “Xəzər üzərində axşam” mənzərələrini çəkmiş, nəinki sovet məkanında, dünyada tanınmışdır. T.Salahovun “Səhər qatırı”, “Q.Qarayevin portreti”, “Təmirçilər” əsərləri bədii məzmunu, əlvanlığı, estetikliyi, müasirliyi ilə göz oxşayırdı. M.Abdullayev, V.Səmədova, S.Salamzadə, T.Nərimanbəyov, M.Rəhmanzadə, xalçaçı rəssam Z.Kərimov Azərbaycan incəsənətinə öz töhfələrini vermişlər. Heykəltəraşlar F.Əbdürrəhmanova, C.Qaryağdı, Ö.Eldarov, T.Məmmədov möhtəşəm sənət əsərləri yaratmışlar.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. Bakı: Qanun, 2016, 78 s.
2. Azərbaycanın rəhbəri (1969-1982). Prezident kitabxanası. Bakı, 2015, s.5
3. *Bünyadov Z.M., Yusifov Y.B.* Azərbaycan tarixi. Bakı: Çıraq, 2007, 720 s.
4. *Əliyeva N.* Müstəqilliyin banisi, Bakı, “Azərbaycan” qəz., 2017, 9 may
5. *Əlizadə M.* H.Əliyev və Azərbaycan teatrı, Bakı, “525-ci qəzet”, 2003, 9 may s.4
6. *Əliyeva J.* H.Əliyev və ana dilimiz, Bakı, “Xalq” qəz., 2010, 8 may s.7
7. H.Əliyev və mədəniyyət: müraciətlər, çıxışlar, müsahibələr, təbriklər, məlumatlar. 1969-1982; 1993-1996: 3 cildə, I c., Bakı: Nurlar, 2008, 504 s.
8. *Məmmədova G.* Azərbaycan təhsilinin memarı. Bakı: “Xalq” qəz., 2017, 12 dekabr
9. C.Naxçıvanski və H.Əliyev adına hərbi lisey. Azərbaycan Respublikası Mudafiə Nazirliyinin saytı. 03.11.2022 / <https://mod.gov.az/az/pre/26536.html>

Redaksiyaya daxil olub 04.08.2023